

כמה מילים על...21 ... הצלחות וכישלונות

נושא זה מתקשר אל רבים מהמאמרים והנושאים שכבר כתבתי עליהם בעבר.

הצלחות

הצלחה היא כח מניע.

תחושת הצלחה היא שבונה את תחושת המסוגלות ואת תחושת הערך. טיפוח המודעות לכוחות שלנו ("שפת הכוחות") והשימוש המרובה ב"כח הפירגון" באמצעות הפעילות היזומה של "למלא את הדלי" למשל, מייצרת שפה המעודדת התבוננות מחבקת על נקודות האור (המגוונות) שבתוכנו. התבוננות זו - מעבר להיותה כח מניע לשפה ותקשורת בינאישית חיובית ואופטימית, הופכת להיות חלק מהכח המניע לפעולה.

הצלחה משמעותית

כפי שכתבתי והדגשתי בעבר- על המשוב שניתן להיות אותנטי ומשמעותי. הנטייה לספק משובים אוטומטיים ולא מפורטים, היא נטייה טבעית בשגרת חיינו. אך יש להבין ששמות תואר כמו נסיך, מהממת, אלוף או תותחית אינם באמת משוב על הצלחה. על מנת שהילד יוכל להפיק תועלת ממשוב שניתן לו - המשוב צריך להיות קונקרטי. אנו צריכים לתאר את ההצלחה ולפרט מה ההתקדמות והיכן ואיך זה בא לידי ביטוי. כאשר ילד מבין במה הוא הצליח, הוא יכול להשתפר.

הצלחה תוקעת

נראה לנו שבאופן טיבעי הצלחה היא הנעה לפעולה, אך הצלחה יכולה להיות באותה מידה גם המניע הכי חזק לדריכה במקום. כאשר אני מצליח -אני במקום נח (אני חווה חוויה מתגמלת) ממקום נח אני לא רוצה לזוז. זה מרתיע ומפחיד מאד (מה ייקרה אם לא אצליח שוב???)

תקיעה ב"אזור הנוחות"

"אזור הנוחות" הוא המקום שהגעתי אליו. קיבלתי עליו מחמאות, חוויתי חוויה נהדרת ומעצימה. אני כבר מגדיר את עצמי שם ואחרים רואים אותי שם (בפסגה). אם אנסה משהו חדש אני יכול ליפול או להגיע לתוצאות נמוכות יותר... למה להסתכן???

כיצד יוצאים משם?

גם אנחנו כמבוגרים מעדיפים לא פעם לדבוק באזורי הנוחות שלנו. זוהי נטייה מאד אנושית, אך כדי למנוע מילדינו לפתח נטייה דומה אנו יכולים לסייע בכך שניתן משובים מקדמים. לדוגמא: אם ילד הצליח לצייר אוטו ויצאנו מגדרנו מהתלהבות - הוא ימשיך ויציר את אותו אוטו שוב ושוב (כבר הרוויח הצלחה וכעת לא רוצה להסתכן...) על מנת לא לגרום לו להיתקע נוכל לשכלל את המשוב על האוטו העשירי למשל: "אני רואה ששוב ציירת נהדר את האוטו - האם אתה יכול להוסיף לו גם נהג... או כביש.... באיזה יופי של צבעים השתמשת הפעם, צבעים שלא השתמשת בהם בפעם הקודמת.... משוב קונקרטי ומאתגר- מדרבן לצאת מאזור הנוחות.

תחרות

השאפה הטבעית של ילד היא להתקדם ולהצליח. כפי שכבר כתבתי במאמר על מאפייני הגיל- הילד בגיל הרך בונה את הזהות שלו ומעצב את תחושת הערך. הוא מגדיר את עצמו ביחס לעולם. הוא תחרותי, רוצה לנצח את כולם ומרגיש "כל יכול" (גם אם מיד לאחר מכן הוא שוב תלתי ומחפש נחמה ומשובים מהסביבה).

ברור שהטמפרמנט והסגנון האישי של הילד ומידת הצורך שלו לבלוט ולהצטיין היא ש"צובעת" את מידת הרעב שלו להצלחה, אך בין אם הילד אקטיבי או פאסיבי מטבעו – אין "דרייב" יותר חזק להצלחה מתחרות. בגיל הרך "תחרות" - היא מילה מדרבנת.

כיצד הופכים תחרותיות להישגיות?

כאמור- תחרות היא מילה מדרבנת. משום שתחרות היא כלי למדידת הישגים באופן ניתן להשוואה (ותכף נדבר על כישלונות).
תחרותיות - היא האופן בו אנחנו מסתכלים על הישגים שלנו ביחס לסביבה ולזולת. הישגיות - היא היכולת שלנו להסתכל על הישגים שלנו ביחס לעצמנו.
ככל שנשכיל לטעת בילד את הדחף להגיע להישגים ולהשתפר ביחס לעצמו - מבלי להיות מותנה בהישגיו ביחס לזולתו, ניטע בו שילוב בריא של שאפתנות ותחושת ערך.

כישלונות

אין הצלחות ללא כישלונות!!! (או במילותיו של הנרי דיויד תורו : כל חץ הפוגע במטרה- הוא תוצאה של מאה החטאות). אנשים לא אוהבים לחוות חוסר הצלחה. כך גם ילדים נמנעים ממקום משחק חברים פעילויות הנראים להם כעשויים לזמן להם חוויה של כשלון (עייין ערך "אזור נוחות"). לכן נראה אותם מעדיפים להיצמד לדברים מוכרים, ומסתייגים ונמנעים מהתנסויות חדשות. (על פי הנוסחה המוכרת סיכון/ סיכוי). זו בדיוק הסיבה לדרבן ולאתגר אותם "ללקיחת סיכויים".

התנסות\ תהליך

ה"כישלון" הוא חלק מהתהליך לקראת הצלחה. לשם כך צריך להתאמן ולהתנסות. אנו אמורים "לשווק" לילד את הכשלון כחלק מתמונה רחבה. להפוך עבורו את ה"כישלון" מחוויה שנתפסת כפוגענית במדרג חברתי, לחלק מתהליך למידה והתפתחות טבעי שהוא חי אתו בשלום (ושגם אנחנו כמבוגרים חיים אתו בשלום).
לא מנחמים! (ועסוקים בבכי ועוגמת הנפש של המפסיד, או נותנים פרסי תנחומים)
לא מטשטשים! (בעצם כולם ניצחו... אתה אלוף...)
ה"כשלון" הוא הדרך להצלחה - וכדי להצליח אנחנו צריכים להתאמן.
במשחק בו יש מנצחים ומפסידים. צריך ללמוד להפסיד ולא פחות מכך- ללמוד לנצח.
אנחנו נהנים מהמשחק ולומדים לנצח ולהפסיד כחלק מכשורי החיים שאנו רוכשים.

"שפת הכוחות"

היכולת להתמודד עם הצלחות והפסדים היא חלק ממימונות רגשית חברתית. היא מחייבת איזון בין כוחות ומושתתת על מודעות ומנהיגות עצמית בצד רגישות וראיית הזולת. להיות חזק ב"שפת הכוחות" זה להתבונן על הדרך להצלחה ולא רק על התוצאה הסופית. להעז ולהתנסות, לחפש ולעבור תהליכי שינוי. לפתח מכלול של כוחות ולחנות את עצמנו כמוצלחים בזכות הדרך המעצימה שאנחנו עוברים.